

VAKUUTUSKUNTOUTUS VKK RY:N VUOSIKERTOMUS 2010

Vuoden 2010 aikana yhteiskunnallisessa keskustelussa olivat esillä työhyvinvointi, työurien pidentäminen, mielenterveyden häiriöt eläkkeiden syynä, työterveyshuollon tehtävät ja saatavuus, sekä osatyökykyisten työllistäminen. Kuntoutuksen osalta vuoden aikana tehdyt parannusehdotukset liittyivät kuntoutuksen keskeisiin kysymyksiin, eli kuntoutuksen oikea-aikaisuuteen, varhaiseen käynnistämiseen ja vastuunjaon selkeyttämiseen. Kuntouttajan näkökulmasta voi todeta, että yksittäisen kuntoutujan työelämässä jatkamisen tulisi olla monen eri toimijan muodostaman yhtenäisen palveluketjun tulos. Palveluketjun alkupäässä ovat työntekijä, hänen esimiehensä, ennalta ehkäisy ja varhainen puuttuminen, ja keinovalikoiman järeämmässä päässä kuntoutaja, kuntouttaja ja vakuuttaja. Hallittu palveluketju edellyttää tiivistä yhteistyötä työpäikan, työterveyshuollon, kuntoutuksen palveluntuottajan ja vakuuttajan kesken, ja tähän on myös pyritty eri toimijoiden vuoden aikana toteuttamissa kehittämishankkeissa.

Tänä VKK:n 47. toimintavuotena muutokset kuntoutuksen toimialalla jatkuivat. Kuntoutuksen palveluntuottajien fuusiot ja toimintaympäristön muutos näkyivät myös VKK:n koordinoiman Työhönkuntoutumisen palveluverkoston toimijoiden määrässä: vuoden alussa verkoston jäsenenä oli 58 palveluntuottajaa ja vuoden lopussa 66. Vaikiintuneiden palveluntuottajien rinnalle on syntynyt runsaasti pienempiä alueellisia toimijoita ja avauksia kuntouttajien ja työterveyshuollon kumppanuuksien ja yhteistyön kehittämiseksi on tehty, mutta vielä nykyisellään koko työkyvyn hallintaketjun kattava yhteistyömalli on saavuttamatta. Ylipäänsä haasteena on se, että työterveyshuolto ei kata kaikkia väestöryhmiä, ja lisäksi nykyiset varhaisen puuttumisen mallit toimivat parhaiten muissa kuin PK-yrityksissä.

Vaikka vahinko- ja työeläkevakuuttajien toteuttamassa kuntoutuksessa on paljon kehitettävää ja haasteita, sen tulokset ovat kuitenkin huomattavasti paremmat kuin muiden järjestelmien toteuttamassa kuntoutuksessa. Tämä johtuu pitkälti kuntoutustyön erilaisista lähtökohdista. Tärkeä kehityshanke on kuluneen vuoden aikana Kelan pilottiluonteisesti toteuttama Kykyhanke, jonka tavoitteena on edistää Kelan asiakkaiden työhönpaluuta riittävän ajoissa toteutettavalla asiakasohjauksella, josta huolehtii työkykyneuvoja. Tavoitellussa työotteessa on paljon piirteitä, jotka ovat VKK:n toteuttaman kuntoutussuunnittelun peruselementtejä.

Toimintakykykuntoutuksen osalta tavoitteenamme on siirtää työmme painopistettä yksittäisten korvattavuuskannanottojen sijasta vaikeavammaisten kokonaisvaltaisen ja oikea-aikaisen palveluohjauksen suuntaan. Apuvälineiden hankintayhteistyömme terveydenhuollon kanssa osalta on jatkuvasti kehittynyt. Uuden terveydenhuoltolain mukanaan tuomat terveydenhuollon järjestämissuunnitelma ja erikoissairaanhoidon järjestämissopimus toivoaksemme selkeyttävät lääkinnällisen kuntoutuksen ja apuvälinehuollon toimintamalleja, vaikka erilaiset toimintamallit ja resurssit jäävät tulevaisuudessakin haasteeksi.

Talouden taantumana pahin vaihe ohitettiin kuluneen vuoden aikana. Vaikka VKK:n toimeksiantojen määrän lasku vielä jatkuikin vuositasolla, on tuotantotoiminnan elpymisen myötä odotettavissa nousua myös kuntoutustarpeessa. Vahingontorjuntatyöllä ja työturvallisuudesta huolehtimisella on tärkeä rooli työkyvyttömyyden uhan torjunnassa. VKK:n työtöitä on vuoden aikana voitu edelleen kehittää aktiivisempaan suuntaan, mikä näkyy myös toiminnan tuloksellisuusmittareissa.

VKK:n tehtävänä on hallita koko kuntoutuksen palveluketju toimeksiannosta siihen, kun kuntoutuja työllistyy tai toimintakykykuntoutuksen puolella palaa mahdollisimman sujuvaan arkeen. Tämä tehtävä antaa meille ainutlaatuisen kattavan näkökulman niin kuntoutujan muuttuvaan elämäntilanteeseen kuin ohjauspalveluihinkin. Tämä tehtävä vaatii osaavaa, asiantuntevaa ja osaamistaan jatkuvasti kehittävää henkilöstöä sekä yhteistyötä eri kumppaneidemme kanssa.

Julkaisemme vuosikertomuksen pelkästään verkkojulkaisuna. Tämä vuosikertomus kertoo kuntoutuja-asiakkaillemme, toimeksiantajillemme ja yhteistyökumppaneillemme toiminnastamme vuoden 2010 aikana. Kiitän henkilöstöämme ja yhteistyökumppaneitamme kuluneesta vuodesta.

Juha Mikkola
toimitusjohtaja

Asiakastyö vuonna 2010

VKK:n keskeisin tehtävä on arvioida toimeksiantajiensa asiakkaiden kuntoutuksen tarvetta ja mahdollisuuksia sekä järjestää heidän tarvitsemansa kuntoutus. Vuoden 2010 aikana VKK sai vakuutusyhtiöiltä ja eläkevakuuttajilta 693 toimeksiantoa, mikä oli noin 7 % vähemmän kuin edellisenä vuonna. Vuoden lopussa asiakkainamme oli yhteensä 1 445 (1 563) kuntoutujaa. Heistä 24 (24) %:lla oli meneillään kuntoutustarpeen tai -mahdollisuuksien selvittely, ja ammatillista kuntoutusohjelmaa oli toteuttamassa 53 (49) %. 23 (14) prosenttia asiakkaistamme oli toimintakykykuntoutuksen selvittelyssä tai ohjelmassa.

Aika vahinkotapahtumasta kuntoutusasian vireille tuloon oli keskimäärin 18,6 (18,5) kuukautta (taulukko 1). Kuntoutussuunnittelijamme otti yhteyttä asiakkaaseen keskimäärin 4 (4) päivässä, ammatillisen kuntoutuksen suositus tehtiin keskimäärin 4,9 (6,1) kuukaudessa ja tilanteissa, joissa ammatilliseen kuntoutukseen ei ollut mahdollisuuksia (arviointiasia), lähetimme toimeksiantajalle lausunnon asiakkaan kuntoutustarpeesta ja -mahdollisuuksista keskimäärin 6,1 (8,1) kuukaudessa.¹

Taulukko 1. Asiakastyön pääpiirteet vuonna 2010

	2010	2009
Toimeksiantoja	693	747
uusia asioita	482	515
uudelleen vireille tulleita	165	163
rajattuja toimeksiantoja	33	56
Kuntoutusasian käsittely päätetty	842	732
Vireillä vuoden lopussa	1447	1563
Käsittelyaika, kk (mediaani)		
vahingosta vireille tuloon	18,6	18,5
ammatillisen kuntoutuksen suositus	4,9	6,1
arviointiasia	6,1	8,1
rajattu toimeksianto	2,8	2,2

Vuoden 2010 aikana saapuneiden toimeksiantojen kohteina olevista tulleista asiakkaista 19 % oli alle 25-vuotiaita, 23 % 25–34-vuotiaita, 23 % 35–44-vuotiaita, 30 % 45–55-vuotiaita, ja 5 % yli 55-vuotiaita. Asiakkaidemme mediaani-ikä oli 36 v.

Ammatillisen kuntoutuksen toimenpiteistä 54 % oli työpaikkakuntoutusta, (työkokeilu- ja, työhönvalmennusta, yritystukea tai muita työpaikan järjestelyjä) ja 46 % ammatil-

¹ Sulkeissa olevat numerot koskevat vuotta 2009

lista koulutusta (taulukko 2). Työkokeilujen osuus toimenpiteistä nousi vuoden 2009 34 %:sta 45 %:iin.

Taulukko 2. Ammatillisen kuntoutuksen suositukset

Koulutus ammattiin	343
Työkokeilu työpaikalla	333
Työhönvalmennus	26
Yritystuki	1
Työssä tarvittavat apuvälineet ja laitteet	4
Auton hankinta / työmatkakulut	13
Muut korvattavat kustannukset	13

Ammatillisen kuntoutusohjelman suorittaneista työllistyi 71 (53) %. Lukemat eri vuosien välillä eivät kuitenkaan ole tältä osin vertailukelpoisia, koska tilastoaineiston määrittelyperusteet on muutettu siten, että jaottelussa työllistyneisiin/työttömiin ei vuoden 2010 aikana ole enää huomioitu niitä kuntoutujia, jotka eivät elämäntilanteensa vuoksi ole työmarkkinoiden käytettävissä.

Yleisimmät kuntoutustarvetta aiheuttavat ammattitaudit olivat uusissa toimeksiannoissa edelleen allerginen ihottuma, astma ja allerginen nuha (taulukko 3). Tapaturmista yleisimpiä olivat raajavammat.

Taulukko 3. Kuntoutustarpeen perusteena olleet pääasialliset sairaudet ja vammat vuoden aikana tulleissa toimeksiannoissa

	Tapaturma- vakuutus	Liikenne- vakuutus
Allerginen nuha	24	
Astma	30	
Allerginen kosketusihottuma	31	
Kallonsisäinen vamma	15	66
Vartalon alueen vamma	7	17
Kaularangan alueen vamma	8	7
Lannerangan tai lantion murtuma	7	17
Yläraajan vamma	84	25
Alaraajan vamma	62	36
Muu vamma tai sairaus	10	1

Toimintakykykuntoutuksen osalta VKK:n työ on muuttunut entistä enemmän kuntoutujan kokonaisvaltaisen palveluohjauksen suuntaan yksittäisten korvattavuuskannottojen sijasta. Suurin osa työstä on kuitenkin edelleen asunnonmuutostöiden ja apuvälineiden tarpeen arviointia. Vuoden aikana toimintakykykuntoutuksen asioita päätettiin 197 kpl.

Kehittämis- ja muu toiminta

VKK:n toiminnan onnistuminen perustuu henkilöstömme osaamiseen ja asiantunteemukseen. Sisäisen ja ulkoisen koulutuksen lisäksi osaamisen kehittämisen keinoja ovat olleet yhteiset säännöllisesti toteutettavat asiakastyön eri osa-alueita käsittelevät teemakokoukset. Asiakastyön ohella tapahtuvaa yhteydenpitoa vakuutusyhtiöihin jatkettiin mm. työpajatyyppisten kokousten avulla. Vuoden aikana toteutettiin ulkopuolisen työnohjaajan avulla eri työntekijäryhmien ryhmävalmennus.

Vuoden 2010 aikana kuntoutussuunnittelun tilastointi- ja raportointimittareita täsmennettiin.

Vuoden lopulla käynnistettiin kuntoutuksen korvaustoiminnan ohjeiden uudistaminen yhteistyössä toimeksiantajien edustajien ja ohjeita antavien tahojen kanssa. LITA-järjestelmän korvaamien apuvälineiden järjestämis- ja rahoitusvastuuta käsitteleviä tiedotustilaisuuksia terveydenhuoltohenkilöstölle järjestettiin 4 kolmessa eri sairaanhoitopiirissä.

VKK:n toimintakykykuntoutuksesta tehtiin syksyllä suppealle korvauspäällikköryhmälle suunnattu kysely, jonka tulosten mukaan VKK:lta odotetaan intensiivistä ja kokonaisvaltaista palveluohjausta vaikeavammaisten kohdalla. Yleisesti ottaen toimintakykykuntoutusryhmä palvelua ja lausuntojen laatua pidettiin hyvänä, mutta käsittelyaikojen vaihtelevuuteen kiinnitettiin huomiota.

Työhönkuntoutumisen palveluverkosto ja KuntoutuNET

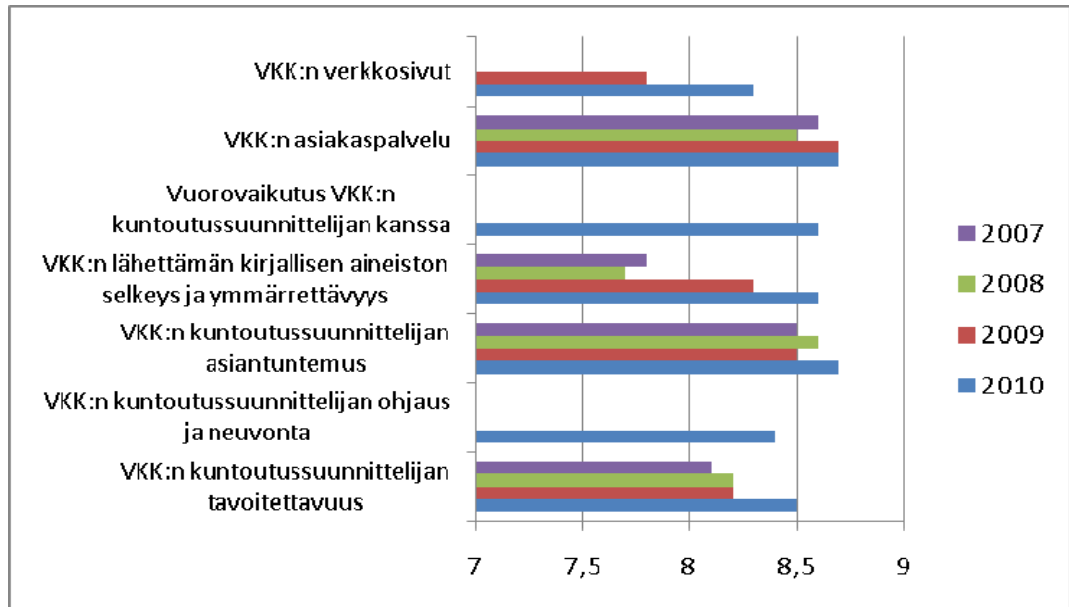
VKK koordinoi Työeläkevakuuttajat Telan lukuun Työhönkuntoutumisen Palveluverkoston toimintaa. Palveluverkoston kuului vuoden lopussa 12 (11) tilaajaa ja 66 (58) palveluntuottajaa. Koulutusiltapäivään 12.4.2010 osallistui 76 verkoston jäsentä. Koulutusiltapäivän aiheina olivat mm. eri kuntoutusjärjestelmien tehtävät ja vastuuajat, palveluntilaajien ja – tuottajien yhteistoiminta sekä KuntoutuNETin esittely. Tilaisuus oli suunnattu erityisesti verkoston uusille toimijoille. Palveluverkoston verkostotapaaminen ja -seminaari järjestettiin 3.11.2010 Helsingissä, ja siihen osallistui 120 verkoston jäsentä. Seminaarin aiheena olivat mm. mielenterveyskuntoutujien erilaiset työhönpaluumallit ja työeläkekuntoutuksen tulevaisuuden haasteet.

Vakuutuskuntoutus-lehti ilmestyi kaksi kertaa. Lehden painos on 3 300 kpl, ja suurimmat jakelun (3053 kpl /numero) kohderyhmät olivat työterveyshuoltoyksiköt (1109), kuntoutuksen palveluntuottajat (340), ELY-keskukset (301), keskussairaaloiden kuntoutusyksiköt (194), työeläkelaitokset 147, tapaturma- ja liikennevakuuttajat (114), koulutuksen tuottajat (92) ja työmarkkinajärjestöt (81).

KuntoutuNET -verkkopalvelussa oli vuoden lopussa mukana 10 palveluntilaajaa ja 49 palveluntuottajaa. KuntoutuNET-verkkopalvelun käyttö kasvoi edellisen vuoden ta-
sosta. Verkkopalvelun kautta välitettiin vuoden 2010 aikana 2162 (1597) toimeksian-
toa. VKK:n henkilöstöä osallistui KuntoutuNET-verkkopalvelun jatkokehityshankkee-
seen vuoden 2010 aikana.

Palaute työstämme

Säännöllisesti kerättävän asiakaspalautteen perusteella olemme pystyneet hyvin vas-
taamaan kuntoutujien odotuksiin. Kuntoutuja-asiakkailta pyydettiin palautetta mm.
kuntoutussuunnittelijan tavoitettavuudesta, asiantuntemuksesta, ohjauksen ja neu-
vonnan, vuorovaikutuksen ja asiakaspalvelun laadusta, kirjallisen materiaalin laadus-
ta, sekä VKK:n verkkosivuista. Palautelomakkeita lähetettiin 379, ja palautuneita oli
126, jolloin vastausprosentiksi muodostui 33. Useimpien kriteerien kohdalla VKK:n
saamat arvosanat paranivat edelliseen vuoteen verrattuna. Kaikkien osa-alueiden
mediaanikouluarvosana oli 8,5 (8,4), ja arvosanojen vaihteluväli 8,3 (verkkosivut)
8,7:än (asiantuntemus ja asiakaspalvelu). Vuoden aikana kysyttiin myös ensimmäistä
kertaa kokonaiskouluarvosanaa VKK:n toiminnasta, ja se oli 8,5.

Vekki-verkkopalvelun kautta saatiin runsaat 200 palautetta toimeksiantajilta. Viisiporraisella asteikolla VKK:n asiantuntemuksen keskiarvo-arvosanaksi muodostui 4,27, yhteydenpidon riittävyyden arvosana oli 4,10, ja etenemisen riipeyden arvosana oli 4,09.

Avainhenkilöiltä kerättiin palautetta mm. asiantuntemuksesta, käsittelyajasta, yhteydenpidosta ja palveluasenteesta. Saimme 11 vastausta, joiden yhteenlaskettu keskimääräinen kouluarvosana VKK:n toiminnasta oli 8,06 (8,2). Arviot vaihtelivat 8,5:stä (kuinka hyvin toiminta tukee korvaustoimintaa, lausuntojen selkeys ja informatiivisuus) 7,0:aan (toimeksiantojen mahdollisimman nopea toteutus).

Henkilöstö

Työsuhteessa VKK:hon oli 31.12.2010 päätoimisesti 33 henkeä, joista työssä oli 29 henkeä. Heistä 10 teki osa-aikaista työtä. Vuoden lopussa henkilötöyöpanokset olivat täysiaikaisiksi muunnettuina 25,5 (25,7).

Toimitilat

VKK:n Helsingin toimipiste muutti osoitteessa Hämeentie 19 B oleviin uusiin toimitiloihin joulukuussa 2010. Helsingin toimipisteen lisäksi VKK:lla on aluetyöntekijät Jyväskylässä, Kouvolassa ja Porissa.

Vakuutusalan yhteinen palveluyritys

Vakuutuskuntoutus VKK ry on rekisteröity yhdistys, jonka toiminnan kustannukset kateetaan pääosin jäseniltä perittävillä tasasuuruksilla jäsenmaksuilla ja palveluiden käytön suhteessa perittävillä lisjäsenmaksuilla. VKK ei tavoittele taloudellista voittoa. VKK tarjoaa palveluitaan myös jäsenyhteisöihin kuulumattomille vakuutuslaitoksille. Lisäksi VKK on tehnyt Työeläkevakuuttajat Telan kanssa sopimukset Työhönkuntoutumisen palveluverkoston koordinoinnista sekä KuntoutuNET-verkkopalvelun hallintopalveluista. VKK:n kulujäämä oli 2 521 375 euroa (2 502 825 €). Henkilöstökulujen osuus kuluista oli n. 60 (61) %.

Jäsenet ja hallitus

Vakuutuskuntoutus VKK ry:n jäsenet:

Liikennevakuutuskeskus

Tapaturmavakuutuslaitosten liitto

Työeläkevakuuttajat Tela ry

VKK:n hallitus 31.12.2010:

Johtaja Timo Parkkisenniemi, Fennia (puheenjohtaja)

Yksikönpäällikkö Anneli Kaartinen, Pohjola Vakuutus Oy

Toimitusjohtaja Jussi Kauma, Tapaturmavakuutuslaitosten liitto

Yliääkäri Jukka Kivekäs, keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varma

Johtaja Eero Lankia, Työeläkevakuuttajat TELA ry

Toimitusjohtaja Ulla Niku-Koskinen, Liikennevakuutuskeskus